

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Факультет філології

Програма науково-дослідницької практики для студентів Факультету філології

Освітня програма Українська мова і література
Другий (магістерський) рівень

Спеціальність 0.14 Середня освіта
014.01 Українська мова і література

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Анотація

Комплексна підготовка магістрів-філологів передбачає науково-дослідницьку роботу, яка завершується написанням та захистом магістерської пошуково-кваліфікаційної праці. Підготовка та захист магістерської роботи – визначальна та ключова форма навчальної діяльності студентів освітньо-кваліфікаційного рівня магістра. Цей вид навчально-наукової праці передбачає володіння знаннями з філології, які здатні забезпечити здійснення науково-пошукової та фахової пізнавальної діяльності в усіх формах та різновидах: опрацювання науково-дослідницької теми, що має евристичний характер, визначення предмета та об'єкта дослідження та опису, збір, систематизація та аналіз матеріалу дослідження, опрацювання теоретико-методологічних засад пошуково-описової праці, визначення типологічних критеріїв досліджуваного об'єкта, аналіз його формальних, семантичних та функціональних ознак, володіння метамовою та творення адекватних наукових текстів, редагування та презентація наукової праці. Важливо, щоб набуті знання та вміння сформували навчальний, пошуковий та аналітичний потенціал магістра філологічного фаху.

Науково-дослідницька практика магістра, яка є важливим, можливо, визначальним компонентом написання магістерської роботи, входить до структури навчального навантаження, визначеного навчальним планом для опрацювання, апробації, підготовки до захисту та презентації перед ДЕК магістерського науково-пошукового та кваліфікаційного дослідження.

Мета науково дослідницької практики полягає в ґрунтовній підготовці магістрів до якісного написання й захисту пошуково-кваліфікаційної роботи.

Реалізація плану та змісту науково-дослідницької практики повинні **забезпечити**:

спроможність вирішувати в процесі навчання й подальшої професійної діяльності спеціалізовані завдання в галузі літературознавства і лінгвістики, опираючись на новітню теорію й методологію;

здатність до проведення самостійних наукових досліджень та

генерування нових ідей у сфері освіти;

здатність до абстрактного мислення, аналізу й синтезу, до вироблення власної дослідницької стратегії й реалізації її в професійній діяльності;

здатність планувати свій час, працюючи самостійно й незалежно;

здатність виявляти потенційні зв'язки освітньої теорії й освітньої політики та практик української мови й літератури в закладах освіти різних рівнів акредитації;

здатність розуміти провідні тенденції в науці й освітній сфері, готовність до впровадження й обміну передовим досвідом, а також до критичного аналізу власних наукових напрацювань;

спроможність фахово проводити наукові дослідження і брати участь у різних формах наукової комунікації;

здатність ефективно застосовувати знання й навички з циклу професійно-наукових дисциплін;

уміння організовувати та проводити науково-педагогічні дослідження, представляти їх результати в письмовій та усній формах;

володіння навичками ведення дискусії й наукової полеміки, написання наукових і публіцистичних текстів;

уміння ставити й вирішувати науково-філологічні проблеми;

здатність до аналізу й інтерпретації науково-педагогічних фактів, мовознавчих і літературно-художніх явищ;

спроможність вільно оперувати педагогічно-освітньою, літературознавчою і лінгвістичною термінологією при вирішенні професійних завдань;

спроможність проводити на належному рівні науково-методичні дослідження;

виробити навички використання інформаційних і комунікативних технологій;

уміння самостійно здійснювати на основі отриманих знань фаховий методично-літературознавчий аналіз художніх текстів різних

жанрів і стилів;

забезпечити знання специфіки науково-дослідної роботи, головних етапів дослідження і написання наукової праці в галузі літературознавства;

розуміння специфіки методично-педагогічних, літературознавчих і лінгвістичних пошуків і проблематики сучасних наукових досліджень у відповідних сферах;

уміння працювати з науковими джерелами й практично застосовувати літературознавчу й лінгвістичну методологію;

здатність проводити дослідницьку роботу, дотримуючись принципів академічної доброчесності.

ЗК 1. Здатність до застосування знань у процесі професійної діяльності в закладах освіти різних рівнів акредитації.

ЗК 2. Здатність до проведення досліджень, розроблення проєктів та генерування нових ідей у галузі освіти.

ЗК 3. Здатність до пошуку, оволодіння сучасними знаннями та інформаційними технологіями.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії і її реалізації в професійній діяльності.

ЗК 9. Здатність дотримуватись норм культури спілкування державною українською

ЗК 11. Здатність планувати свій час, працювати автономно і самостійно.

ФК 1. Здатність реалізовувати зв'язки освітньої теорії та практики викладання української мови і літератури в освітніх закладах різних рівнів акредитації.

ФК 2. Уміння застосовувати теоретичні та практичні знання з мовознавчих, літературознавчих, психолого-педагогічних дисциплін, використовувати сучасні методики і технології навчання в закладах

освіти.

ФК 4. Здатність розуміти тенденції в науці та освіті; готовність до впровадження та обміну передовим досвідом, критичного аналізу власних педагогічних напрацювань.

ФК 6. Уміння розробляти та застосовувати освітні програми і навчально-методичні матеріали відповідно до конкретного освітнього контексту; здійснювати добір методів і засобів навчання з галузей педагогіки, психології, методики української мови та літератури, спрямованих на розвиток індивідуальних творчих здібностей учасників освітнього процесу з урахуванням їхніх вікових, фізіологічних і психологічних особливостей.

ФК 7. Здатність проводити фахово зорієнтовані наукові дослідження, брати участь у різних формах наукової комунікації.

ФК 10. Володіння мовознавчими і літературознавчими термінами та поняттями, застосування їх у процесі аналізу й інтерпретації текстів різних стилів.

ФК 12. Здатність до усвідомлення національно-світоглядного, художньо-виховного, творчорозвивального потенціалу мови та словесного мистецтва, уміння враховувати національні, етнічні, регіональні особливості в процесі навчання, формувати національно свідому особистість.

ФК 13. Здатність дотримуватись принципів академічної доброчесності

ПРН 1. Використовувати українську мову як державну в усіх сферах суспільного життя, зокрема в професійному спілкуванні.

ПРН 2. Усвідомлювати специфіку предметної області та розуміти особливості професійної діяльності, взаємозв'язки філологічної науки з іншими галузями науки і практики.

ПРН 4. Здійснювати лінгвістичний та літературознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів, інтерпретувати мовнолітературні процеси.

ПРН 5. Уміти організовувати та проводити науково-педагогічні

дослідження, узагальнювати емпіричні дані, робити умовиводи та формулювати висновки, представляти результати в письмовій та усній формах.

ПРН 6. Застосовувати сучасні інноваційні технології для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукових досліджень.

ПРН 9. Володіти мовленнєвою компетентністю з української та іноземної мов задля ефективної міжкультурної комунікації і підвищення професійного рівня.

ПРН 10. Володіти критичним мисленням, творчо використовувати різні теорії і досвід (вітчизняний та закордонний) у процесі вирішення професійних і соціальних завдань.

ПРН 13. Володіти здатністю до самостійного та автономного навчання впродовж життя за індивідуальною траєкторією розвитку.

ПРН 14. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

Структура та розподіл науково-дослідницької практики магістра

Науково-дослідницька практика входить до навчального навантаження, визначеного навчальним планом для написання магістерської роботи. Обсяг навчального часу, що передбачений для написання магістерської роботи – 15 кредитів або 450 год. самостійної роботи, а саме за семестрами: 3 кредити або 90 год. у I семестрі, 3 кредити або 90 год. у II семестрі, 9 кредитів або 270 год. у III семестрі; із них на науково-дослідницьку практику передбачено по 36 год. у кожному семестрі, які студент виконує впродовж 6 тижнів у кожному семестрі. Розподіл науково-дослідницької практики здійснює науковий керівник разом зі студентом-магістрантом згідно із планом роботи над магістерською працею. Поточний проміжний контроль за виконанням завдань науково-дослідницької практики здійснює науковий керівник посеместрово, а підсумковий – за результатами опрацювання магістерської роботи; для підсумкового контролю в кінці III семестру магістрант подає науковому керівникові щоденник практики та звіт.

Тематика і зміст науково-дослідницької практики.

I семестр – 6 тижнів: 36 год.

Тематика та зміст роботи (за тижнями із обсягом 6 год. на тему):

1. Наука як форма знань. Філологія. Лінгвістика. Літературознавство.

Основні наукові поняття.

2. Специфіка науково-дослідної роботи з мовознавства і літературознавства. Методи та методики лінгвістичних та літературознавчих досліджень.

3. Проблематика сучасних наукових досліджень з лінгвістики і літературознавства. Опрацювання та визначення проблемних питань дослідження.

4. Сутність, завдання та порядок науково-дослідницької роботи з мовознавства і літературознавства. Вибір та опрацювання теми дослідження. Актуальність дослідження як чинник кваліфікаційної вартості праці. Критерії актуальності теми для магістерської роботи.

5. Опрацювання теоретичного та науково-практичного підложжя дослідження. Визначення та опрацювання теоретичної концепції роботи та типологічних критеріїв і класифікації об'єкта аналізу та опису.

6. Об'єкт, предмет, матеріал дослідження. Збір та опрацювання матеріалу дослідження. Формування мети та завдань дослідження.

II семестр – 6 тижнів: 36 год.

Тематика та зміст роботи (за тижнями із обсягом 6 год. на тему):

1. Засади формування структури та композиції магістерської роботи.

Основні компоненти магістерської роботи.

2. Класифікація об'єкта наукового аналізу та її обґрунтування. Встановлення формальних, семантичних та функціональних особливостей наукового об'єкта.

3. Визначення чинників для вибору структури і композиції роботи.

Опрацювання структури та композиції роботи.

4. Наукова мова. Особливості наукового мислення і наукового викладу. Основні засади формування наукового тексту.

5. Особливості наукової статті. Виступ на науковій конференції. Адаптація читаного виступу. Засади наукової дискусії.

6. Особливості теоретико-пропедевтичного розділу магістерської роботи, його обсяг і структура. Види цитувань.

III семестр – 6 тижнів: 36 год.

Тематика та зміст роботи (за тижнями із обсягом 6 год. на тему):

1. Основні засади формування плану та послідовності опису об'єкта дослідження. Ілюстративний матеріал у структурі тексту, вимоги до його введення в текст.

2. Опис об'єкта дослідження за типологічними ознаками. Опис об'єкта дослідження за різновидом аналізу (форми, значення, функції).

3. Опрацювання вступу та висновків як компонентів магістерської роботи. Література, джерела, додатки у роботі.

4. Вичитка, правка та коректура наукового тексту.

5. Особливості дискусії з проблематики магістерської роботи на засіданні ДЕК. Рецензія. Як відповідати на запитання?

6. Опрацювання виступу для повідомлення положень магістерської роботи перед ДЕК. Порядок захисту магістерської роботи.

Рекомендації та матеріали до звітності науково-дослідницької практики.

Щоденник практики.

Щоденник практики є формою фіксації, опрацювання та оцінки основних видів роботи упродовж проходження науково-дослідницької практики. Щоденник магістрант веде у довільній формі, але із зазначенням таких основних елементів: дата чи термін опрацювання основних видів роботи під час

практики; відображення змісту виконаної роботи; вказівка на результат роботи.

Наприклад:

15. 04-22.04.

Опрацьовано тему: „Об’єкт, предмет, матеріал дослідження. Збір та опрацювання матеріалу дослідження. Формування мети та завдань дослідження”.

Виконано таку роботу: опрацьовано наукову літературу з теми; визначено та сформульовано (уточнено) предмет та об’єкт дослідження; визначено та сформульовано (уточнено) мету та завдання дослідження; завершено (продовжено) збір та систематизацію матеріалу дослідження.

Звіт про науково-дослідницьку практику.

Звіт магістрант пише у довільній формі на аркуші формату А4, відображаючи у хронологічній послідовності зміст практики.

У звіті має бути вказано виконання обсягу завдань під час практики, оцінка поточної роботи та підсумкового результату практики, визначення проблем та труднощів у реалізації змісту та завдань практики.

Наприклад:

Звіт

про науково-дослідницьку практику магістра кафедри української мови

(літератури)

(ім’я та прізвище)

Упродовж I-III семестрів навчання в магістратурі я проходив (-ла) науково-дослідницьку практику під керівництвом доктора філологічних наук, професора (ім’я та прізвище). Тема магістерської роботи: ...

У першому семестрі я виконав (-ла) таку науково-дослідницьку роботу:

У результаті опрацювання змісту і плану науково-дослідницької практики я навчилася (здобула такі навички)... Це забезпечило реалізацію таких завдань в опрацюванні магістерської роботи...

У другому семестрі...

У третьому семестрі...

Здобувши досвід науково-дослідницької роботи, я хочу висловити такі міркування та пропозиції щодо удосконалення змісту, форм та обсягу науково-дослідницької практики...

Зміст, завдання та усі види роботи науково-дослідницької практики виконано.

Дата

Підпис

Література

1. Афанасьєв А. О. Основи наукових досліджень: Навч. посібник / А. О. Афанасьєв, Є. Ю. Кузьмін. Харків: ХНЕУ, 2005.
2. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання. К.: Держспоживстандарт України, 2007.
3. Гавриленко О. П. Методологія наукових досліджень: навч. Посібник. К., 2008.
4. Гончаренко С. У. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: навчальний посібник / С. У. Гончаренко, П. М. Олійник, В.К. Федоренко. К.: Вища школа, 2003.
5. Горбачук В. Т. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / В. Т. Горбачук, Д. В. Горбачук. Слов'янськ: ТОВ «Видавництво «Друкарський двір», 2013.
6. Еко У. Як написати дипломну роботу: Гуманітарні науки Тернопіль: Мандрівець, 2007.
7. Ковалів Ю. Абетка дисертанта: Методологічні принципи написання дисертації. К., 2009.
8. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: навч. посібник / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. К.: Професіонал, 2008.
9. Колесников О. В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2011.
10. Корбутяк В. І. Методологія системного підходу та наукових досліджень: навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2010.
11. Крушельницька В. О. Методологія та організація наукових

досліджень: навчальний посібник. К.: Кондор, 2003.

12. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / В. С. Марцин, Н. Г. Міщенко, О. А. Даниленко та ін. Львів: Ромус-Поліграф, 2002.
13. Пославська Н. М. Основи наукових досліджень: методичні рекомендації до курсу. Івано-Франківськ, 2017.
Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. К.: Академвидав, 2004.
14. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник. К.: Знання-Прес, 2003.
15. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня: методичні поради / автор-упорядник Л. А. Пономаренко. К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України, 2010.